

Jiřina Zemanová, Jiří Douglas Sternberg, diplomová práce, Filozofická fakulta Jihočeské univerzity, České Budějovice 2008.

Posudek vedoucího diplomové práce

Na diplomové práci Jiřiny Zemanové je znát, že si zvolila téma, k němuž má velmi blízko. Český Šternberk, který je hlavním dějištěm životního příběhu příslušníka staré české šlechtické rodiny, velkostatkáře a nakonec kastelána na svém bývalém hradě, je i místem, s nímž autorka prozatím spojila svou profesionální dráhu. Využila též šance být v kontaktu s nejstarším synem Jiřího Douglese Sternberga Zdeňkem, což jí umožnilo pracovat s běžně nepřístupným písemným materiálem, ale i pořídít rozhovory s ním, se kterými zachází jako s prameny mluvené historie. Nespolehla se však jen na takto vymezenou heuristickou základnu, nýbrž podnikla i zevrubný archivní výzkum v osobních i institucionálních fondech. Se znalostí relevantní domácí i zahraniční literatury se jí pak podařilo vytvořit poutavou biografii aristokrata, který přežil dobu, do níž náležel.

Diplomová práce Jiřiny Zemanové má logickou strukturu. V úvodu nejprve přináší přehled a kritiku použitých pramenů a literatury. V druhé kapitole se s využitím literatury zabývá obecnými otázkami spjatými s postavením šlechty v období let 1918 až 1948. Další kapitoly jsou řazeny chronologicky a mapují jednotlivé etapy života Jiřího Douglese Sternberga. V období od narození do roku 1914 ho ukazuje jako potomka významného šlechtického rodu spjatého s vládnoucí dynastií. Z toho plyne i obraz jeho dětství, mládí a výchovy, které vykazovaly typické rysy společenské vrstvy, k níž náležel. Důležitá je též zmínka o Sternbergově sběratelském zájmu, jenž dal vzniknout unikátní kolekci rytin tematicky se vážící k období třicetileté války. První světovou válku zachytil Jiří Douglas Sternberg ve svých pamětech, nejrozsáhlejších záznamech osobní povahy, které napsal. Éra první republiky je v líčení Jiřiny Zemanové chápána jako doba, v níž se šlechta musela potýkat se ztrátou výlučného společenského postavení i ohrožením tradiční majetkové základny pozemkovou reformou. Sternbergova obranná strategie se nelišila od přístupu dalších k češství se hlásících bývalých šlechticů, kterou ve své knize *Noble Nationalist (The Transformation of the Bohemian Aristocracy)* nastínil americký badatel Eagle Glassheim. Lojalitu k české národnosti prokázal Jiří Douglas Sternberg i v období ohrožení Československé republiky v roce 1938 a

v následujících létech okupace. Za své postoje byl dokonce potrestán nucenou správou svého majetku.

Za nejcennější část výkladu Jiřiny Zemanové považuji tu, jež se věnuje poslednímu dvacetiletí Sternbergova života. Popisuje v ní konec aristokracie v českých zemích, která byla nejprve definitivně zbavena majetku, a poté odsouzena do role třídního nepřítele. Na rozdíl od mnohých jiných se Jiří Douglas Sternberg rozhodl neopustit svou vlast a stal se díky přetrvávajícím vazbám mezi bývalým šlechticem a obyvatelstvem v okruhu jeho velkostatků kastelánem na svém dřívějším sídle. Ponížení v podobě rozsudku pro majetkový trestný čin však nebyl ušetřen.

Jiřina Zemanová k tématu, které je z části velmi současné, přistoupila citlivě, avšak kriticky a bez zbytečného patosu. Příběh Jiřího Douglese Sternberga pojala jako líčení osudu zajímavého jedince i typického představitele svébytné sociální skupiny. Výsledkem je zdařilá diplomová práce, které lze vytknout jen drobnější nedostatky formálního rázu. Hodnotím ji proto známkou **výborně**.



Mgr. Zdeněk Bezečný, Ph.D.

České Budějovice 26. 5. 2008